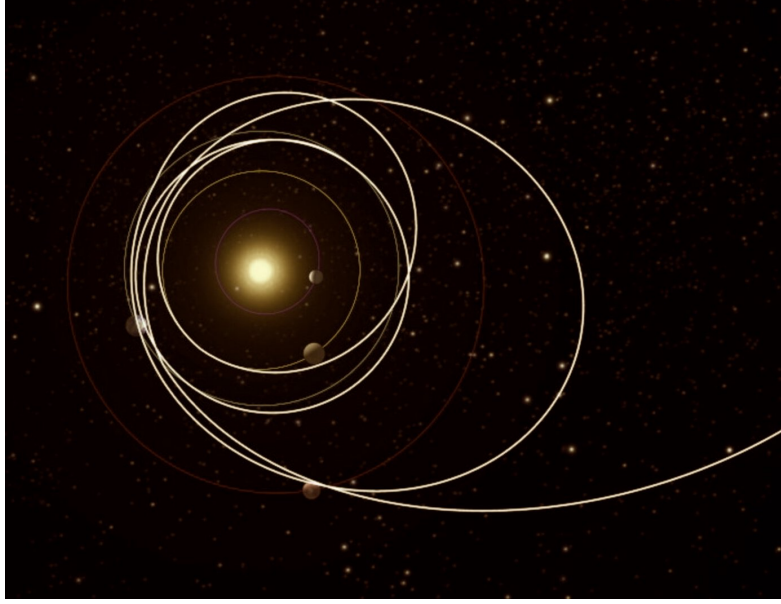

Yörünge, Tetkik ve Tetik

Yörünge, uzaydaki cisimlerin, çekim kuvveti daha yüksek olan gezegen veya yıldızların etkisi altına girmesi sonucu, bunların etrafını dönerken takip ettiği yolu ifade ediyor. Ay, Dünya'nın etrafında dolaşarak onun yörüngesinde kalıyor, Dünya da Güneş'in etrafında dolaşarak bu yörüngeyi takip ediyor ki bu da bizim de bir yörüngenin içerisinde olduğumuzu gösteriyor. Çoğunlukla, düzenli tekrar edilen bir yolu tanımlıyor. Yörüngedeki nesnelere uydu deniyor; bunlar doğal ve yapay uydular olmak üzere ikiye ayrılıyor.

Buradan hareketle, Güneş sistemindeki tüm gezegenler, kuyruklu yıldızlar, asteroidler ve diğer cisimlerin, Güneş'in yörüngesinde dönmesine benzer şekilde, hemen tüm siyasî öznelerin de devletin yörüngesinde hareket eden doğal ve yapay uydular olduğunu; ideolojik akımların da global ölçekli iktisadî nesnellüğün yerelde tezahür eden yansımaları olduğunu görmek gerekiyor. Söz konusu uydular, "gökkuşağı bayrağı"nda olduğu gibi "bütünsel bir çeşitlilik" arz ediyor. Var olan veya olduğu sanılan her bir renk, aslında aynı yörüngedeki bir bütüne denk düşüyor. O renklerden birini veya tamamını olduğu gibi kabul etmeyenler, yörüngenin çeperindeki uzay çöpleri muamelesine maruz kalıyorlar.

***

1966 yılında Kemalist-demokrat bir yazar, "gıda emperyalizmi" konusunda kamuoyunu uyarma cüretini göstermişti. Çok tahıl ve az miktarda et, süt, balık ve yumurta ile beslenen toplumlarda entelektüel gücün düşük, bunun tam aksine olarak, çok et ve az miktarda tahıl ile beslenen toplumlarda ise entelektüel seviyenin yüksek olduğunu ifade

eden yazar, bu bilgiye erken tarihlere vâkıf olan İngilizlerin, bol miktarda pirinç yedirmek suretiyle kendilerinden on misli daha kalabalık olan Hindistan'ı yüzyıllarca idareleri altında tutabildiği ve entelektüel gücün gelişerek reaksiyoner bir ortamın yaratılmasını engellediğini aktarıyordu:

“Vejetaryen dernekleri kurarak, halk tabakalarının dinî inançlarını sömürerek, süt veren inekleri annelerine benzeterek Hint halkına et yedirmeyen İngilizler, sabah kahvaltılarında bile domuz sucuğu, yumurta, tütsülenmiş balık ve süt kullanmakta, bol hayvansal yiyeceklerle desteklenen bir entelektüel gelişmesinin beslediği sömürgecilik usullerini her gün biraz daha inkişaf ettirmektedirler.”[1]

Bugün sosyalistlere akıl veren Zülal Kalkandelen gibi “aydınlar”, 58 yıl önce yazılan bu satırların gerisine düşmekle kalmıyor, vejetaryenliği de aşarak veganlığa ulaşıyor. Batı'da alınan tedrisatın bir gereği olarak, ajan faaliyetinin gönüllü icrası ifa ediliyor. Engels, et rejimi olmaksızın insanoğlunun ortaya çıkamayacağını söylemiş, bu gelişmenin maymundan insana geçişteki rolüne **işaret etmişti**. Kalkandelen gibilerin derdi, İnsan'ı tekrar maymun mertebesine geriletmek, böylece malî oligarşinin arzu ettiği az masraflı beyaz yakalı nüfusun oluşumuna katkı sunmaktır.

Monthly Review'un Şubat 2024 tarihli sayısında yer alan Benjamin Selwyn ve Chris Davis imzalı makalede, “etik veganizm” ile “sosyalist siyaset” arasındaki çıkarların örtüştüğü savunuluyor, buradan da “sosyalist veganizm” kavramına ulaşıyor.[2] Bu düşünceler Türkiye'deki sosyalistlere aktarılırken, ne o makalede yer alan Vivera ve Alpro gibi vegan ürün markalarının esas sahibi olan Danone gibi ana şirketlerin, aynı zamanda hayvan bazlı gıda konusunda da sayılı tekeller arasında olduğu (yani nabza göre şerbet verildiği) ve ekolojik yıkımda en fazla payı bulunan şirketler arasında bulunduğu ne de o makalenin yer aldığı derginin köklerinde ABD istihbaratının bulunduğu bahsediliyor. ABD'deki sosyalist hareketin önemli ve köklü yayınlarından biri olan o derginin kurucusu olan, kitapları Türkçeye de tercüme edilen Paul Sweezy, CIA'nın öncülü olan OSS'nin bir çalışanıydı ve II. Paylaşım Savaşı'ndaki rolünden dolayı ABD Silahlı Kuvvetleri tarafından bronz madalya ile ödüllendirilmişti. Bu kişilerin ardılları, misal, hemen tüm kitapları Türkçeye tercüme edilen ekoloji sevdalısı John Bellamy Foster, “küçülmecilik” fikrini savunmaya başlıyor; bir bakıyorsunuz ki sosyalizmle bir ilgisi bulunmayan fakat Kovid saldırısı esnasında tanıdığımız ve tüm sosyalistlerin de peşine dizildiği kişilerden biri olan Bengi Başer, başka bir işi yokmuş gibi Minimalizmi öğütlüyor.[3] Sadelik iyidir, gereksiz tüketimin savunulacak bir yanı yoktur fakat geniş kitlelerin karnını doyurmakta zorlandığı bir ortamda, malikânede oturan zenginlerin kılık kıyafetini örnek göstererek garibana azla yetinmenin “faydalarını” anlatmanın da masumane bir yanı yoktur. Pandemi esnasında Pfizer'a kulluk ederek yıldızını parlatanlar, şimdi de o pandeminin sahibi olanların

dayattığı iktisadî nesnelliğin kültürel ayağını örmeye çalışıyorlar.

***

Kalkandelen'e dönecek olursak, kendisinin bir diğer meziyeti de *aydınlanma* ve *cumhuriyetçiliktir*. Hemen her gün bu konuyla ilgili yazı ve konuşmaları ortalığa saçılmaktadır. Kimse, cebinde ABD pasaportu bulunan Emre Kongar ile "cumhuriyet" konulu kitaplar yazabilen bu kişinin sosyalistlerin arasında ne işi olduğunu sorgulamıyor. Aynı Engels, Paul Lafargue'a yazdığı 6 Mart 1894 tarihli mektubunda, proletarya açısından *cumhuriyet* ile *monarşi* arasında özsel bir farkın bulunmadığını söylüyordu:

"Her hükümet biçimini olduğu gibi cumhuriyeti de içeriği belirler; bir *burjuva* egemenlik biçimi olduğu sürece, bize, herhangi bir monarşi kadar hasımdır (yalnızca bu husumetin *biçimleri* farklıdır). Bu nedenle, cumhuriyeti özsel olarak, biçimde sosyalist saymak ya da burjuvazinin egemenliği altında iken ona sosyalist görevler vermek tamamen temelsiz bir yanılısamadır." [4]

Sosyalistlerin yönünü tayin eden bu ve benzeri kişiler, devlet ve onun bir yanılısaması olan cumhuriyetin yörüngesindeki yapay uydulardan fazlası değildir. Cumhuriyet, bugün Kraliçe'nin "sosyalist" Küba'sında da vardır, kapitalist barbarlığın en hazin örneklerinden Çin'de de, İran'daki molla rejiminde de. Buradan çıkacak tek ekmek, siyasal ufku kıt olan beyaz yakalılardan alınacak üye aidatlarıdır.

***

Sürekli aynı yörüngede, aynı istikameti turlayan fakat toplumsal hafızanın birkaç saatle sınırlı olmasından dolayı her turu yeni bir yolmuş gibi pazarlayabilen bu yapay uyduların bir diğer varlık nedeni de tetkik ve bunun arzu edilen nizama uygun hâle gelmesini sağlayacak ilk fırsatta (medya aracılığıyla) basılan tetiktir. Yörüngeyi soldan turlayan Orhan Gökdemir, bu konudaki görevini layıkıyla yerine getiren bir "kelebek" olarak, yerel seçimler özelinde muazzam bir piyesin hazırlanmasına katkı sunmuştur.

Kendisini İBB başkan adayı olarak gösteren partisi, daha birkaç ay evvel İmamoğlu'na siper olmuştu. [5] Bugünse, CHP içindeki eğilimlerin bir çıktısı olarak, *Sözcü*, *HalkTV* gibi operasyonel aygıtların İmamoğlu'na karşı yürüttüğü kampanyanın bir neferine dönüştü. Şefi Kemal Okuyan'ın dediği gibi, "Sığındığınız yerin karakterini alırsınız." [6] Sığınılan liman ve çizilen yörünge bellidir.

İstanbul, [deprem korkusuyla](#) tetiklenen bir kentsel dönüşüm felâketine hazırlanırken, bu korkuyu en çok kaşıyanlardan biri olan Naci Görür, Murat Kurum'un danışmanlık teklifini kabul ettiğini açıklıyor. [7] İBB'nin haber hesapları, İmamoğlu aleyhinde paylaşımlar yapmaya başlıyor. [8] Bir gün sonra CHP ve DEM, Erkan Baş'ın aday

olduğu Gebze’de aday çıkarmama kararı alıyor.[9] Aynı gün, zamanında Baş’la koltuk kavgasına girerek partisini dörde bölen Kemal Okuyan’ın şirketi, Samandağ’da TİP’i destekleyeceğini ilân ediyor.[10] Arada, fabrika patronlarının Erkan Baş’ı takdim ettiği görüntüler de sosyal medyada yayımlanıyor.

Son günlerdeyse, CHP içinde İmamoğlu aleyhine yürütülen kampanya daha görünür bir hâle geliyor. CHP Grup Başkanvekili ve Afyonkarahisar Belediye Başkan Adayı Burcu Köksal, 6 Mart tarihli konuşmasında Kürtler üzerinden partisine kama sokuyor, İmamoğlu ise bunun önünü alıyor. Bu sayede, hem Özgür Özel’in liderliğinin sembolik olduğu hem de fiilî liderliğin İmamoğlu’nda olduğu bir kez daha teyit ediliyor. Kılıçdaroğlu ekibinden arındırılan partide, Fatih Portakal gibi operasyon elemanları eliyle, Köksal’ın Kılıçdaroğlu’ndan talimat aldığı dillendiriliyor. Bu esnada, CHP ve güdümündeki ulusalcı ve sol basın organlarında İmamoğlu aleyhinde sayısız haber servis ediliyor. Misal, mal varlığını açıklayan İmamoğlu’nun, sahip olduğu mülkleri güncel değerlerle açıklamadığını teşhir etmek TKP’ye düşüyor.[11] Bir gün sonra, İBB Haber hesabından, Orhan Gökdemir eliyle birkaç ay evvel hazırlanmış olan İmamoğlu videosunun Koç ve Britanya bağlantısının anlatıldığı bölümü servis ediliyor. Devletin soldaki tetikçisi olan Gökdemir’in ise durumdan rahatsız olduğuna dair bir işaret yok.[12] Bu esnada Ertuğrul Özkök ağzındaki baklayı çıkarıyor ve öğreniyoruz ki İmamoğlu’na kama sokulmadan hemen önce, Koç Holding öncülüğünde lüks bir restoranda bir araya gelen Türk burjuvazisinin temsilcileri, iklim değişikliği konulu bir sunum üzerinden, deniz sularının 30 santimetre yükseleceğini ve bunun yaratacağı felâketin etkilerini azaltmak için de Kanal İstanbul Projesi’nin avantajlı olacağı yönünde bilgilendiriliyordu.[13]

Kanal İstanbul, anlatılanın aksine, birkaç Karadenizli müteahhittin ranta olan düşkünlüğünden ibaret değil, global ticarî güzergâhın ve enerji koridorlarının yereldeki sacayaklarından biridir; Devlet ve sermayenin tavrı bu konuda nettir ve o sermayenin bir temsilcisi olan İmamoğlu’nun da bununla ilgili bir derdi yoktur fakat İmamoğlu’nun projeye “karşı olduğu” iddiası, arkasına dizilen milyonların temel savunusudur ve muhtemeldir ki bu ucuz siyasî söylemden dolayı, “geleceğin lideri” olarak hazırlandığı söylenen bir kişinin siyasî kariyerine şimdiden çizik atılması istenmemektedir. Aynı günlerde bir konuşma yapan Erdoğan, “Benim için bu bir final. Yasanın verdiği yetkiyle bu seçim son seçimim ama buradan çıkacak netice benden sonra gelecek kardeşlerim için bir emanetin devri olacak,” diyor.[14] Bu sözlerin ardından muhalefet liderleri 2028’i işaret etmeye başlıyor. İmamoğlu’nun, Erdoğan sonrası dönem için Saray’a hazırlandığı tekrar dillendirilmeye, kamuoyu oluşturulmaya başlanıyor. İleride, Kanal İstanbul’un, İmamoğlu’na “rağmen” yapıldığı argümanı geniş kitleler nezdinde rahatlıkla alıcı bulabilecektir.

***

Kemal Okuyan'ın dediği gibi, "Türkiye'de siyaset alanı baştan aşağı çürümüş durumda." [15] Kendileri de bunun yegâne örneği olarak, Bağdat Caddesi'nde "komünist belediyecilik" cakası satıyor. Faşist İYİP'li Gökhan Zan'ı, DEVA'lı Süleyman Şencan'ı, Vatan Partili Mustafa Tosunlar'ı aday gösteren [16] TİP'le iş birliği yapılmasından kaçınılamıyor çünkü rüzgâr aynı yörengeden esiyor. Bu yüzden, Gökmen Dumlu gibi CHP'lilerin, Şadan Tütüncü gibi [otel sahiplerinin](#) TKP listelerinden aday gösterilmesi kimsenin zoruna gitmiyor.

"Zübüklerden kurtuluyoruz," diyenler, Türkiye'nin en fazla Zübük üreten partisi olarak AKP'yi işaret edenler aynaya bakmalıydılar. CHP içindeki kamanın sömürülen için bir kıymeti yoktur, esas mesele yörengelyi yolundan saptırmaktır.

Tahir Yılmaz
10 Mart 2024

Dipnotlar:

[1] Osman N. Koçtürk, *Yeni Sömürgecilik Açısından Gıda Emperyalizmi*, Toplum Yayınevi, Ekim 1966, s. 72-73.

[2] Benjamin Selwyn ve Charis Davis, "The Case for Socialist Veganism", Şubat 2024, [Monthly Review](#).

[3] Bengi Başer, "Minimalizm (Sadecilik)", 6 Ocak 2024, [HalkTV](#).

[4] K. Marx – F. Engels, *Seçme Yazışmalar 2 (1870-1895)*, Çeviren: Yurdakul Fincancı, Sol Yayınları, Ankara, Ekim 1996, s. 304.

[5] "TKP Konya İl Örgütü: Saldırı olursa karşı durmak için biz de mitingdeyiz", 8 Mayıs 2023, [Sol](#).

[6] "TKP Genel Sekreteri Kemal Okuyan: Sığındığınız yerin karakterini alırsınız", 7 Mart 2024, [Sol](#).

[7] "Görür, Kurum'un danışmanlık teklifini açıkladı: Bizim için beka meselesi", 5 Şubat 2024, [OdaTV](#).

[8] "İBB'nin haber hesapları İmamoğlu aleyhine paylaşımlara başladı: 'Yöneticisi Murat Kurum'la anlaştı' iddiası", 20 Şubat 2024, [Sol](#).

[9] "CHP ve DEM Parti, Erkan Baş'ın aday olduğu Gebze'de aday çıkarmadı", 21 Şubat 2024, [BirGün](#).

[10] "TKP'den Samandağ'da TİP adayına destek kararı: 'Sorumluluğumuzun bilincindeyiz'", 21 Şubat 2024, [Sol](#).

[11] “İmamoğlu mal varlığını geçmiş değerlerle açıkladı: Evler, arsalar, dükkanlar, milyonlar...”, 7 Mart 2024, [Sol](#).

[12] “AKP aklınca soL ve TKP’li Gökdemir’li operasyon çekti ama... Kurum videomuz da güzel, onu da izleyin!”, 8 Mart 2024, [Sol](#).

[13] “Özkök yirmi patronla aynı masaya oturdu duyduklarına inanamadı”, 7 Mart 2024, [OdaTV](#).

[14] “Cumhurbaşkanı Erdoğan’dan 31 Mart açıklaması: Bu seçim benim için bir final”, 8 Mart 2024, [Yeni Şafak](#).

[15] “Kemal Okuyan: Türkiye’de siyaset alanı baştan aşağı çürümüş durumda”, 23 Şubat 2024, [Sol](#).

[16] “TİP’in Kapaklı ilçe yönetimi istifa etti: ‘Aday seçimleri imkan bırakmadı’”, 16 Şubat 2024, [Sol](#).